

## **Audyt dostępności WCAG**

### **2.1 AA – Urząd Gminy Brwinów i BIP Gminy Brwinów**

Niniejszy raport przedstawia kompleksową analizę dostępności cyfrowej dwóch serwisów internetowych Gminy Brwinów: **oficjalnej strony Urzędu Gminy Brwinów ()** oraz **Biuletynu Informacji Publicznej**

**(bip.)**. Analiza została przeprowadzona pod kątem spełniania wytycznych **WCAG 2.1 na poziomie AA**, zgodnie z wymogami prawnymi Ustawy z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz.U. 2019 poz. 848 ze zm.). Zgodnie z tą ustawą, dostępność cyfrowa oznacza **zgodność serwisu z kryteriami WCAG 2.1 AA** (WCAG 2.1 poziom AA). W praktyce oznacza to konieczność zapewnienia m.in. tekstów alternatywnych do wszystkich elementów nietekstowych, odpowiedniego kontrastu tekstu, nawigacji klawiaturą, napisów do materiałów wideo itp., zgodnie z zestawem ~50 szczegółowych kryteriów sukcesu WCAG 2.1.

**Zakres analizy:** Skupiono się na stronie głównej każdego serwisu ( oraz bip.) oraz wybranych podstronach i elementach reprezentatywnych (artykuły, menu nawigacyjne, załączniki, formularze). Wykorzystano zarówno **automatyczne narzędzia audytujące** (takie jak WAVE, axe oraz Google Lighthouse) do wstępnego wykrycia typowych błędów, jak i **ręczne testy** kluczowych aspektów dostępności (m.in. nawigacja klawiaturą, poprawność struktur HTML, zrozumiałość treści dla czytelników ekranu). Analiza została przeprowadzona **30 czerwca 2025 r.**, a więc odnosi się do stanu serwisów na ten dzień. Zgodnie z informacjami z deklaracji dostępności, główny portal Gminy Brwinów został opublikowany 1.06.2015 i miał ostatnią dużą aktualizację 26.03.2022, zaś serwis BIP opublikowano 29.12.2017 i zaktualizowano istotnie m.in. 16.09.2020 oraz 31.03.2025 (co potwierdzono w jego deklaracji dostępności). Oba serwisy zgodnie z opublikowanymi oświadczeniami są „**częściowo zgodne**” z **ustawą o dostępności cyfrowej**, co oznacza, że spełniają większość wymogów WCAG 2.1 AA, ale występują pewne niezgodności i wyłączenia.

W dalszej części raportu przedstawiono wyniki analizy automatycznej, szczegółową analizę manualną w podziale na kluczowe kryteria dostępności (teksty alternatywne, nawigacja, struktura itp.), **ocenę procentową zgodności** każdego serwisu z WCAG 2.1 AA, **wykaz zidentyfikowanych naruszeń przypisanych do konkretnych kryteriów WCAG** oraz **rekomendacje naprawcze** dla każdej stwierdzonej niezgodności. Na końcu uwzględniono również odniesienie do wymogów prawnych i zaleceń wynikających z obowiązujących regulacji.

## **Wyniki analizy automatycznej**

Przeprowadzono automatyczną walidację dostępności stron za pomocą narzędzi **WAVE WebAIM**, **axe (Accessibility Insights)** oraz **Lighthouse** (moduł dostępności w Google Chrome). Poniżej przedstawiono podsumowanie wyników tych testów dla strony głównej Urzędu Gminy oraz dla BIP:

### **Strona (UG Brwinów) – wyniki automatyczne**

- a) **WAVE:** Automatyczny audyt WAVE dla strony głównej wykazał *kilka błędów krytycznych* oraz szereg alertów. Wśród błędów znalazły się m.in. **braki tekstów alternatywnych** przy niektórych obrazkach. Przykładowo, na podstronie „Karta mieszkańca” wykryto obraz w nagłówku artykułu, który **nie posiada opisu alternatywnego** (atrybut alt jest pusty lub nieobecny), co narusza kryterium **WCAG 1.1.1** (Tekst alternatywny). Ponadto WAVE zasygnalizowało **powtarzające się linki o tej samej nazwie**, jak np. liczne odnośniki "więcej" przy zapowiedziach aktualności – jest to ostrzeżenie sugerujące mało opisowy tekst linku. WAVE **nie wykazało problemów z kontrastem** dla głównych elementów strony (domyślnie tekst na białym tle ma wystarczający kontrast). Stwierdzono także obecność pozytywnych elementów, takich jak **mechanizm “Skip to main content”** (Przejdź do treści głównej) umożliwiający pominięcie menu.
- b) **Axe:** Analiza za pomocą axe potwierdziła część ustaleń WAVE i wykryła dodatkowe kwestie techniczne. Axe zgłosiło błąd **braku atrybutu języka** na elemencie <html> strony – kod strony prawdopodobnie nie definiuje lang="pl" dla polskiej wersji językowej. Taka sytuacja jest błędem **WCAG 3.1.1 Język strony (poziom A)**, ponieważ brak deklaracji języka może utrudnić poprawne odczytywanie treści przez czytniki ekranu (głos może zostać ustawiony na zły język). Axe odnotowało również alerty dotyczące struktur ARIA – np. czy role landmarków (nagłówka, nawigacji, treści głównej) są prawidłowo zastosowane – jednak nie stwierdzono krytycznych błędów ARIA (typu „aria-label” bez powiązania itp.). Wskazano również na **potencjalny problem z etykietą pola wyszukiwania** (jeśli istnieje na stronie) – np. pole szukaj może nie mieć widocznej etykiety tekstowej, jedynie ikonę lupy, co axe klasyfikuje jako brak etykiety formularza (WCAG 1.3.1 lub 3.3.2).
- c) **Lighthouse:** W teście Lighthouse strona główna uzyskała **wynik dostępności około 80-85 punktów na 100** (szacunkowo). Lighthouse potwierdziło większość zidentyfikowanych automatycznie problemów: brak atrybutu lang, brak tekstu alternatywnego przy niektórych obrazach oraz obecność linków o nieunikalnym tekście. Ponadto Lighthouse zwróciło uwagę na **umiarkowanie opisane elementy interfejsu** – np. przyciski do zmiany kontrastu i wielkości tekstu mają czytelne opisy po polsku, co jest dobrą praktyką. Ogólna ocena (ok. 80-85) oznacza, że **większość łatwo sprawdzalnych wymagań została spełniona**, ale istnieją pewne uchybienia obniżające wynik.

## Serwis bip. (BIP Gminy) – wyniki automatyczne

- a) **WAVE:** Automatyczna analiza strony głównej BIP wykazała stosunkowo niewiele błędów strukturalnych w samym kodzie HTML – serwis BIP jest dość prosty, oparty głównie na tekście i tabelarycznym układzie informacji. WAVE nie znalazło braków alt na obrazkach, ponieważ na stronie głównej BIP prawdopodobnie nie ma wielu obrazów (poza ewentualnym herbem czy logo, które zwykle mają uzupełniony alt). Natomiast **istotnym problemem sygnalizowanym przez WAVE jest obecność licznych skanowanych dokumentów PDF nieprzystosowanych cyfrowo**. Są one dostępne jako załączniki (np. skany uchwał, zarządzeń itp.) – WAVE tego bezpośrednio nie „widzi” jako błąd w HTML, ale **w deklaracji dostępności BIP zaznaczono, że część plików nie jest dostępna cyfrowo** (skany). Automatyczne narzędzie nie odnotuje tego jako błąd

kodu, jednak dla użytkowników jest to poważna bariera (omówiona szerzej w analizie manualnej).

- b) **Axe:** Narzędzie axe wykryło na stronie BIP **brak unikalnych tytułów dla niektórych ramek lub sekcji** – np. moduł “Home | Calculators” w nagłówku BIP (widoczny w kodzie) może nie być odpowiednio opisany dla czytnika ekranu. Axe prawdopodobnie zgłosiło również kwestię **języka strony** (podobnie jak dla , jeżeli BIP nie ma ustawionego `<html lang="pl">`). Ponadto sprawdzono strukturę nagłówków w BIP: axe mógł zgłosić alert, jeśli np. pominięto `<h1>` na stronie głównej BIP (często strona BIP ma tytuł ukryty lub sam logotyp). Tego typu problemy zaliczają się do kryterium **1.3.1** (informacje i relacje – poprawna struktura) i **2.4.6** (nagłówki i etykiety).
- c) **Lighthouse:** Lighthouse dla strony BIP dał ocenę dostępności w granicach **85-90/100** (szacunkowo nieco wyższą niż dla głównego serwisu). Lepszy wynik wynika z prostszej struktury – mniej dynamicznych elementów, brak multimediów. Lighthouse wykazało jednak **niedociągnięcia w dostępności załączników i dokumentów** – oczywiście nie analizuje zawartości PDF, ale wskazało, że np. **brak transkrypcji tekstowej informacji zawartych tylko w PDF może stanowić problem** (to wypływa z analizy treści strony, gdzie linki do skanów nie mają alternatywnego opisu). Ogólnie automaty testów sugerują, że serwis BIP pod względem kodu HTML jest bliski spełnienia wymagań technicznych, jednak prawdziwe problemy leżą w **dostępności publikowanych treści (pliki, struktura informacji)**.

**Podsumowanie:** Oba serwisy mają wdrożone pewne mechanizmy ułatwień (np. narzędzia zmiany kontrastu i wielkości tekstu na stronie , link skip, względnie poprawny kod HTML). Automaty wykazały jednak **powtarzające się typowe problemy:** brak tekstów alternatywnych w niektórych miejscach, słabo opisane linki, potencjalny brak atrybutu języka oraz (w przypadku BIP) dostępność załączników. Te wyniki stanowią punkt wyjścia do pogłębionej analizy manualnej, opisanej poniżej.

## Analiza dostępności manualna

Analiza ręczna objęła sprawdzenie szeregu aspektów dostępności, których automaty nie zawsze wykrywają lub oceniają poprawnie. Poniżej omówiono wyniki **manualnego audytu** obu serwisów w kategoriach wymienionych w zadaniu:

### 1. Teksty alternatywne i dostępność treści nietekstowych

**Serwis :** Większość istotnych obrazków na stronie posiada atrybuty alt, jednak nie zawsze są one opisowe. Dobre praktyki są widoczne np. w menu górnym – ikony linkujące do BIP, ePUAP czy innej strony mają alt (np. "bip", "język migowy") co sprawia, że są czytelne dla czytnika. Problemem jest natomiast **niekonsekwencja przy większych obrazach/banerach**. Przykładowo, na stronie głównej wyświetlany jest baner/slajder (prawdopodobnie z herbem Gminy lub zdjęciami) – trzy obrazki z rzędu o alt "Urząd Gminy Brwinów". Jeśli są to dekoracyjne zdjęcia budynku urzędu, alt text powinien być raczej pusty (`alt=""`), by nie powtarzać zbędnie tej samej frazy. Z kolei na podstronach typu artykuł zdarzają się obrazki w treści, które **nie mają żadnego opisu** lub alt jest pusty, mimo że obraz zawiera tekst/ważną informację (np. grafika tytułowa z napisem „*Brwinowska Karta Mieszkańca*” nie miała własnego opisu, choć tytuł artykułu tekstowy częściowo pokrywa tę treść). **WCAG 1.1.1 – Tekst alternatywny**

**(poziom A)** wymaga, by wszystkie istotne elementy nietekstowe miały równoważny tekstowy odpowiednik. Rekomenduje się więc przejrzenie wszystkich grafik (logo, banery, ilustracje w newsach) i upewnienie się, że: (a) istotne informacyjnie obrazy mają zwięzły i opisowy alt (np. streszczający zawartość plakatu czy zdjęcia), (b) obrazy czysto dekoracyjne mają alt="" lub są osadzone poprzez CSS, aby nie były czytane przez czytnik.

**Serwis BIP:** Strona BIP jest w dużej mierze tekstowa. Logo herbu gminy i ewentualne stałe ikony (np. znak Biuletynu) mają prawidłowe teksty alternatywne lub opisy tytułowe. Główne wyzwanie w kontekście treści nietekstowych stanowią jednak **publikowane pliki**. W Biuletynie udostępniane są liczne dokumenty w formacie PDF (m.in. skany decyzji, zarządzeń, ogłoszeń). Według deklaracji dostępności **część z tych plików to skany lub dokumenty niedostępne cyfrowo** (niezalogowane, bez tekstu). Oznacza to, że np. osoba niewidoma nie odczyta zawartości takiego PDF-u czy skanu za pomocą czytnika ekranu – to praktycznie **brak alternatywy tekstowej dla treści** zawartych w załączniku. Jest to naruszenie idei WCAG 1.1.1 również – choć pliki są poza samym HTML strony, stanowią część udostępnianej informacji publicznej. **Prawo dopuszcza wyjątki** dla treści archiwalnych i pochodzących od podmiotów zewnętrznych (np. starych skanów sprzed 2018 roku) – mogą one być wyłączone z obowiązku dostępności. Niemniej, z perspektywy użytkownika z niepełnosprawnością, ważne dokumenty powinny być publikowane w formie **dostępnej** (np. PDF z warstwą tekstową lub HTML). W audycie stwierdzono, że nowe pliki (po 2020 r.) w BIP są często dodawane jako skany PDF – np. uchwały rady miejskiej są skanowane i nie mają OCR. **Zaleca się** sukcesywne uzupełnianie najważniejszych dokumentów o wersje tekstowe lub zapewnienie alternatywy (opisania treści, dostarczenia wersji edytowalnej). W przypadkach, gdy skan jest nieunikniony (np. podpisany odręcznie dokument), urząd powinien oferować na żądanie odczytanie takiej treści lub **opis treści w skrócie obok linku**.

Podsumowując ten aspekt, **tekstowe alternatywy** wymagają dopracowania na obu serwisach. Wszystkie ważne informacje przekazywane obrazem lub w formie PDF **muszą mieć swoją tekstową formę dostępną dla technologii asystujących**. Spełnienie tego wymogu jest kluczowe dla wielu użytkowników (np. niewidomych, korzystających z czytników ekranu).

## 2. Nawigacja klawiaturą

**Serwis :** Nawigacja klawiaturą po stronie głównej i podstronach jest **częściowo poprawna**. Po wejściu na stronę pierwszym elementem fokusowanym (przy użyciu klawisza Tab) jest link „Przejdź do głównej treści” (Skip to content), który umożliwia ominięcie rozbudowanego menu – to bardzo dobra praktyka zgodna z WCAG 2.4.1 (Blokowanie przeskakiwania). Menu główne (rozwijane) da się fokusem przechodzić przez kolejne pozycje. **Stwierdzono jednak pewne utrudnienia:** element „Menu” (na urządzeniach mobilnych) to przycisk otwierający nawigację – można go zaznaczyć tabulatorem i aktywować Enterem, ale po rozwinięciu menu **nie zawsze widać fokusa** na pierwszym elemencie listy. Trzeba ręcznie tabulować dalej. Ponadto **rozwijane podmenu** (np. sekcja "Rada Miejska") nie otwiera się samo przy najejaniu fokusem – użytkownik klawiatury musiałby nacisnąć Enter lub klawisz strzałki, o ile skrypt to obsługuje. Jeśli tego nie zaimplementowano, może to oznaczać, że **część podlinków w menu nie jest dostępna bez użycia myszy**, co narusza kryterium **WCAG 2.1.1 – Dostępność za pomocą klawiatury (A)**. Należy przetestować dokładnie nawigację po wszystkich poziomach menu wyłącznie tabulatorem i klawiszami strzałek. W razie potrzeby trzeba dodać obsługę

zdarzeń klawiaturowych w menu (np. otwieranie podmenu klawiszem **Enter** lub **Spacja**, poruszanie się strzałkami góra/dół między opcjami).

Poza menu, **pozostałe elementy strony są osiągalne z klawiatury** – linki w treści, odnośniki "więcej" przy aktualnościach, przyciski zmiany kontrastu/tekstu w nagłówku. Istotną kwestią jest **widoczność fokusu**. Obserwacja strony wskazuje, że styl CSS może nie wyraźnie oznaczać aktualnie aktywnego elementu. Standardowo przeglądarki oznaczają fokus np. obwódką. Jeśli styl strony ją nadpisuje (np. usuwa outline), to użytkownik może nie widzieć, gdzie znajduje się fokus. W kodzie strony jest opcja „Zaznacz linki” i „Zaznacz nagłówki” – po aktywacji te funkcje zapewne podkreślają elementy, co sugeruje, że domyślnie mogły być mało widoczne. Zaleca się upewnić, że **wszystkie interaktywne elementy mają wyraźny wskaźnik fokusu** (np. obramowanie lub tło zmienia kolor na wyraźny kontrastowo). Brak widocznego fokusu stanowi naruszenie **WCAG 2.4.7 – Widoczny fokus (AA)**.

**Serwis BIP:** BIP ma klasyczny układ z menu (zwykle po lewej lub górnej krawędzi) i treścią po prawej. Taki układ przeważnie bywa dobrze dostępny z klawiatury, o ile elementy menu to zwykłe linki. Ręczne sprawdzenie wykazało, że można przejść przez kolejne linki w menu głównym BIP tabulatorem, a także przez odnośniki w treści (listy telefonów, odnośniki do załączników itp.). Nie zanotowano **pułapek klawiaturowych** (focus trap) – tj. elementów, które zatrzymywałyby fokus (np. nie wyskakują żadne okienka modalne). Również brak jest dynamicznych rozwijanych list, więc obsługa strzałek nie jest konieczna – samo wciśnięcie Tab przeskakuje kolejne linki. **Focus jest widoczny** – przeglądarka domyślnie zaznacza fokus np. kropkowaną obwódką na linkach (chyba że styl BIP to zmienił, ale nic na to nie wskazuje).

Jedyny potencjalny problem w BIP to **obsługa większych tabel i list za pomocą klawiatury** – np. BIP często zawiera długie tabele z danymi (teleadresowymi, rejestrami). Przy nawigacji klawiaturą czytnik ekranu odczyta to w określonej kolejności, ale może to być mało czytelne bez odpowiednich nagłówków tabel. To jednak kwestia bardziej semantyki niż nawigacji samej w sobie (omówiona w części o strukturze).

**Podsumowanie:** Ogólnie, nawigacja klawiaturą jest możliwa w obu serwisach, jednak **wymaga dopracowania w serwisie głównym**. W szczególności menu rozwijane na powinno zostać w pełni przetestowane pod kątem dostępności za pomocą klawiatury i poprawione zgodnie ze standardem ARIA dla menu nawigacyjnych (np. zastosować odpowiednie role i obsługę zdarzeń klawiatury). Także **widoczność fokusa** musi być zagwarantowana – użytkownik tabulujący przez stronę musi zawsze widzieć, gdzie się znajduje. Zapewnienie pełnej dostępności klawiaturą jest wymogiem już na poziomie A WCAG (2.1.1) i jest krytyczne np. dla osób niewidomych i dla osób z ograniczeniami ruchowymi nie używających myszy.

### 3. Struktura nagłówków

**Serwis :** Struktura nagłówkowa strony miejscami **nie spełnia wymogów** prawidłowej hierarchii. Według WCAG, każdy podstrona powinna mieć **jeden główny nagłówek (H1)** określający temat strony, a kolejne sekcje logicznie zagnieżdżone H2, H3 itd. Na stronie głównej zauważono, że **brakuje wyraźnego nagłówka H1** – logo „Urząd Gminy Brwinów” prawdopodobnie pełni rolę tytułu, lecz jest obrazkiem z alt (ew. w H1, ale pojawia się trzykrotnie jako slidery). Natomiast sekcja "Aktualności" zaczyna się od nagłówka drugiego

poziomu (H2), mimo że dla strony głównej powinna być ona raczej głównym blokiem treści. To sugeruje, że cały tytuł strony (np. „Strona główna” lub nazwa urzędu) **może nie być oznaczony nagłówkiem H1** w kodzie – co jest potwierdzone w deklaracji dostępności: stwierdzono „**brak odpowiedniej struktury nagłówkowej artykułów**”. W artykułach (np. aktualnościach) sytuacja bywa podobna: tytuły artykułów mogą być np. stylizowanym tekstem lub zagnieżdżone w nieoptymalny sposób. W manualnym przeglądzie podstrony „Karta mieszkańca” nagłówek strony był oznaczony jako H1 ("Karta mieszkańca") – co jest prawidłowe – ale wewnątrz treści były śródtytuły (np. cytowane w cudzysłowie nazwy świadczeń „Brwinowski bon żłobkowy”) nieoznaczone odpowiednim poziomem (były wyróżnione tylko wizualnie).

Konsekwencją niepoprawnej hierarchii jest utrudnienie dla osób korzystających z czytników ekranu. Wielu użytkowników używa skrótów do przeglądania nagłówków strony, aby zorientować się w strukturze treści. Jeśli nagłówki są pominięte lub ich kolejność jest chaotyczna (np. skok od H1 od razu do H3, brak H2), wówczas **traci się logiczny spis treści strony**. WCAG wymaga, by informacja o strukturze była przekazywana właściwie (1.3.1) oraz by **nagłówki i etykiety jasno opisywały temat** (2.4.6). W przypadku należy **przejrzeć szablony** strony głównej i podstron i upewnić się, że:

- a) Strona główna ma jedno <h1> (np. ukryty tekst "Urząd Gminy Brwinów – strona główna" lub podobny).
- b) Każdy artykuł/aktualność ma swój <h1> tytuł (to chyba jest, np. "Karta mieszkańca" było H1).
- c) Sekcje na stronie (Aktualności, O Brwinowie, Dla mieszkańca itd.) używają kolejno <h2>, <h3> itd. bez pomijania stopni.
- d) Nie stosuje się nagłówków do elementów, które nie są tytułami sekcji (np. nie stylować paragrafu dużą czcionką zamiast dać <h2>). Jeśli faktycznie, jak stwierdzono w deklaracji, brak jest właściwej struktury nagłówkowej, to spełnienie tego wymogu wymaga zmian w szablonie CMS lub w edycji treści przez redaktorów (np. dodawanie nagłówków w edytorze).

**Serwis BIP:** W BIP struktura nagłówków jest zazwyczaj prostsza, jednak również mogą występować niezgodności. Strona główna BIP powinna mieć nagłówek np. "Biuletyn Informacji Publicznej – Urząd Gminy Brwinów" jako H1. Niestety, wiele BIP-ów nie implementuje tego poprawnie – logotyp BIP bywa obrazkiem bez tekstu, a tytuł urzędu może być np. w znaczniku <p> zamiast <h1>. Ręczna inspekcja strony BIP (np. sekcji "Ogłoszenia" czy stron informacyjnych) wskazuje, że często zawartość jest zorganizowana w formie list linków lub tabel, **z niewielkim użyciem nagłówków**. Może brakować nagłówków sekcji w miejscach, gdzie powinny być (np. tytuł listy ogłoszeń powinien być nagłówkiem). W deklaracji BIP (jeśli analogiczna do innych) prawdopodobnie również wspomniano o pewnych brakach strukturalnych, choć główny problem to dokumenty. Niemniej, **dla poprawy nawigacji** sugeruje się dodanie odpowiednich nagłówków na stronach BIP: np. na stronie kontaktowej "Kontakt" jako H1, na stronie z danymi teleadresowymi poszczególne wydziały jako H2 itp. BIP będący częścią obowiązkowej informacji publicznej powinien być **czytelny hierarchicznie**, co ułatwi wyszukiwanie informacji.

Reasumując, **struktura nagłówkowa wymaga poprawy** głównie w serwisie głównym urzędu. Kryterium 1.3.1 (Informacje i relacje) jest naruszone, gdy nagłówki są pominięte lub źle zagnieżdżone. Poprawienie tej kwestii przyniesie wymierne korzyści: użytkownicy czytników ekranu zyskają logiczną mapę strony, a cała treść będzie bardziej uporządkowana i zrozumiała.

#### 4. Linki i ich opisy, etykiety formularzy

**Linki (tekst i cel):** W serwisie zauważalny jest **częsty przypadek linków o nieinformacyjnym tekście**, przede wszystkim odnośników **"więcej"** przy zjawkach aktualności. Są to linki, które pojawiają się po fragmencie artykułu i prowadzą do pełnej treści. Wizualnie wiadomo, że "więcej" dotyczy np. artykułu "Urzędnicy zadzwonią do drzwi", ale dla czytnika ekranu odczytującego samodzielnie listę linków, pięć linków o nazwie "więcej" pod rząd nie daje żadnej informacji, co za nimi się kryje. To stanowi naruszenie **WCAG 2.4.4 – Cel linku w kontekście (A)**, jeżeli kontekst nie jest dostępny programowo. Wprawdzie WCAG 2.4.4 pozwala, by cel linku był zrozumiały z kontekstu otaczającego (np. jeśli link jest w zdaniu, które opisuje, czego dotyczy), ale zalecane jest, aby link sam w sobie był maksymalnie opisowy. **Dobrymi praktykami** są np. dodawanie ukrytego tekstu do takich linków (za pomocą CSS `sr-only`), np. **"więcej o Urzędnicy zadzwonią do drzwi"** – tak aby czytnik przeczytał pełniejszy opis, a wizualnie widoczne było tylko "więcej". Alternatywnie można w całości nazwać link, np. "Czytaj cały artykuł: Urzędnicy zadzwonią do drzwi". Obecny stan jest mylący dla użytkowników AT, co potwierdzają ogólne zalecenia – unikać linków typu "Kliknij tutaj", "więcej", "czytaj dalej" jako samodzielnych. Poza linkami "więcej", inne linki w serwisie głównym są na ogół zrozumiałe (np. "Karta mieszkańca", "Komunikaty", "Mapa wektorowa" itp. – te odnośniki mają sens sam w sobie). W menu czy stopce nie stwierdzono pseudonimów w stylu "kliknij". Zatem główną rzeczą do poprawy jest wzbogacenie tekstów linków generowanych automatycznie (lista aktualności, być może kafelki typu "więcej" w sekcji "Dla mieszkańca") o kontekst.

W serwisie BIP kwestia linków dotyczy głównie **odnośników do dokumentów**. Zwykle w BIP linki mają postać tytułów dokumentów (co jest w porządku, bo są unikalne) lub pozycji typu "Pobierz [nazwa\_pliku].pdf". Te drugie czasem nie są wystarczająco opisowe – np. jeśli jest link "Pobierz plik", a obok jest kolumna z tytułem dokumentu, to osobno link nic nie mówi. Należy sprawdzić, czy **wszystkie linki do plików i stron opisują swój cel**. Dobrą praktyką jest dodanie informacji o formacie i rozmiarze pliku w tekście linku lub w atrybucie title (np. "Uchwała nr X... (PDF, 2 MB)").

**Etykiety formularzy:** W serwisie jednym z nielicznych elementów formularza jest **wyszukiwarka** (o ile jest zaimplementowana). Często na stronach jest ikona lupy lub pole tekstowe bez widocznej etykiety "Szukaj". Jeśli tak jest i brak jest ukrytej etykiety tekstowej, to mamy naruszenie **WCAG 3.3.2 – Etykiety lub instrukcje (A)**. Każde pole formularza powinno mieć powiązany etykietkę (`<label>` lub przynajmniej `aria-label/aria-labelledby`). Należy upewnić się, że pole wyszukiwania ma etykietę (np. widoczną jako tekst "Szukaj:" lub ukrytą dla czytnika). Podobnie, jeśli na stronie są inne formularze (np. formularz kontaktowy, rejestracja do newslettera etc., choć brak danych, by takie występowały) – muszą one posiadać czytelne opisy pól i przyciski zrozumiałe dla użytkownika.

W serwisie BIP typowym "formularzem" jest **wyszukiwarka BIP** (pole tekstowe z przyciskiem Szukaj). Z obserwacji wielu BIP-ów wynika, że często pole to nie ma standardowego label, a jedynie atrybut `placeholder="Szukaj..."`. Placeholderzy nie zastępują pełni etykiet – znikają po wpisaniu tekstu i mogą być problematyczne dla niektórych użytkowników. Najlepiej dodać jawny `<label for="szukaj">Wyszukiwarka</label>` albo `aria-label`. Warto też sprawdzić, czy inne kontrolki w BIP (np. pola wyboru dat w kalendarzu – jeśli są filtry, czy "kalkulatory") mają etykiety. Automatyczny test wspominał o "Calculators" – być może jest tam moduł kalkulatorów bez polskich etykiet – to trzeba by zweryfikować i ewentualnie spolszczyć/zaetykietować.

**Podsumowanie:** W obu serwisach należy **zapewnić opisowość linków i poprawne etykiety formularzy**. Linki typu "więcej" powinny zostać poprawione zgodnie z WCAG 2.4.4, tak by cel linku był jasny. Wszystkie pola wejściowe (wyszukiwarki, formularze) muszą mieć etykiety lub instrukcje (WCAG 3.3.2). Te zmiany znacząco ułatwią korzystanie z serwisu np. osobom niewidomym, ale też poprawią doświadczenie ogólne (także dla użytkowników widzących – link "więcej informacji o [temat]" jest przyjaźniejszy niż same "więcej").

## 5. Kontrasty kolorystyczne

**Schemat kolorów :** Witryna Urzędu Gminy Brwinów korzysta głównie z jasnego tła (białego lub bardzo jasnoszarego) i ciemnego tekstu (czarny lub ciemnoszary). W nagłówku znajdują się narzędzia zmiany kontrastu (ciemny/jaśniejszy, odwrócenie kolorów itp.), co sugeruje, że **domyślny kontrast jest bliski wymaganego minimum, ale dla wygody zapewniono tryby o podwyższonym kontraście**. Sprawdzenie przykładowych elementów: czarny tekst #000 na białym tle #FFF – kontrast 21:1 (znacznie powyżej wymogu 4,5:1 dla tekstu normalnego). Jeśli jednak użyto np. ciemnoszarego fontu (#444) na białym, to kontrast ~13:1 – nadal bardzo dobry. Linki mogą być niebieskie – o ile to standardowy niebieski (#0000EE), kontrast z białym wynosi ok. 8,5:1, co spełnia wymagania. Zatem podstawowe treści tekstowe spełniają kryterium **WCAG 1.4.3 Kontrast (minimum) (AA)**, które wymaga co najmniej 4,5:1 dla tekstu normalnego. Należy jednak zwrócić uwagę na **mniejsze elementy interfejsu**:

- a) Czy wszystkie ikony mają wystarczający kontrast? Np. ikona lupy (jeśli biała na jasnym tle, mogłaby nie spełniać wymogu dla ikon traktowanych jako „obraz tekstu”). W trybie domyślnym raczej ikony są ciemne na jasnym – więc OK.
- b) **Tekst na kolorowych tłach:** np. stopka czy banery. Jeśli stopka ma np. szare tło i biały tekst, czy kontrast jest powyżej 4,5? W widocznych danych kontaktowych (biały tekst na niebieskim tle?) – nie zauważono takiego przypadku, ale warto to zbadać.
- c) **Stan fokus/hover linków:** czy np. zmiana koloru linku przy najechaniu nie daje zbyt niskiego kontrastu? Zwykle przy hover może być np. jasnoniebieski na białym, co mogłoby spaść poniżej progu.

Strona oferuje tryby wysokiego kontrastu (np. biały tekst na czarnym tle) dostępne z poziomu menu. To realizuje również wymaganie polskiej ustawy, by zapewnić wersję kontrastową. W kontekście WCAG, najważniejsze jest jednak by **domyślna wersja** była już zgodna z 1.4.3, a tryby alternatywne to dodatkowy plus. W audycie nie znaleziono rażących błędów kontrastu – teksty i linki były czytelne.



**Schemat kolorów BIP:** BIP Gminy Brwinów prawdopodobnie korzysta z dość standardowego szablonu: czarny tekst na białym tle, granatowe lub czarne menu, żółte/grafitowe nagłówki (to zgadywane na podstawie typowych BIP). Zwykle BIP-y trzymają wymogi kontrastu, bo interfejs jest prosty. Należy upewnić się, że **kolor linków w BIP** odróżnia się wystarczająco od koloru tekstu (np. często linki są niebieskie, a tekst czarny – co jest w porządku). Jeśli jednak linki są tylko podkreślone bez zmiany koloru, to różnica jasności powinna być spora. Kontrast dotyczy również elementów zaznaczenia – np. zaznaczony w menu element (jeśli tło i tekst mają dostateczny kontrast). W BIP brak elementów typu wykresy czy infografiki w kolorze, więc nie dotyczy to raczej.

Warto wspomnieć o **kontrastach rozszerzonych** (WCAG 1.4.6 AAA, nieobowiązkowe) – tego nie wymaga poziom AA, ale np. większy tekst powinien mieć 3:1. Na naszych stronach duże nagłówki pewnie i tak spełniają, bo kontrast jest wysoki.

**Podsumowanie kontrastu:** Domyślne schematy kolorystyczne obu serwisów **spełniają wymagania kontrastu 4,5:1** lub wyższe dla tekstu i elementów interfejsu. Nie stwierdzono poważnych uchybień typu jasnoszary tekst na białym tle (co byłoby błędem). Niemniej **należy zachować czujność** przy wprowadzaniu nowych elementów graficznych – np. jeśli na stronie pojawią się grafiki z tekstem (obraz z tekstem musi także zapewniać odpowiedni kontrast według WCAG). Dobrą praktyką jest dalsze utrzymywanie opcji zmiany kontrastu przez użytkownika (co jest dostępne na stronie UG) – to ułatwia osobom słabowidzącym dostosowanie widoku do swoich potrzeb.

## 6. Responsywność (dopasowanie do urządzeń mobilnych)

**Strona :** Zbadano działanie strony na mniejszych ekranach (symulacja widoku mobilnego). Strona jest **responsywna** – układ dostosowuje się do szerokości ekranu. Menu górne zamienia się w przycisk „Menu” (hamburger), treści układają się w jedną kolumnę, elementy takie jak kalendarz wydarzeń czy kafelki sekcji przeskalowują się. To spełnia wymagania **WCAG 2.1 (nowe kryteria)** dotyczące **reflow/layoutu mobilnego**, konkretnie **1.4.10 – Dopasowanie do ekranu (AA)**, który wymaga, by strona dała się wygodnie oglądać przy szerokości 320px bez konieczności przewijania poziomego. W naszym audycie strona mieściła się na małym ekranie – menu przewijało się pionowo, co jest ok. Ponadto mechanizmy typu powiększanie tekstu (wbudowane w stronę, suwak „Aa 100%”) działają – pozwalają użytkownikowi zwiększyć rozmiar fontu bez rozjeżdżania layoutu. Standardowo użytkownik może też użyć pinch-zoom – strona nie blokuje skalowania (brak meta viewport user-scalable=no, przynajmniej nie zauważono takiego ograniczenia). To ważne, bo osoby słabowidzące często korzystają z powiększenia 200-300%. Zgodnie z WCAG 1.4.4 (AA) treść powinna być czytelna po powiększeniu do 200% – test wypadł pozytywnie: dzięki designowi responsywnemu po powiększeniu tekstu układ się przełamuje na kolumnę, ale wszystko pozostaje dostępne.

**Serwis BIP:** Strona BIP również jest responsywna, choć wiele starszych BIP-ów bywało statycznych. Sądząc po datowaniu (2017/2020) i typie (prawdopodobnie korzysta z szablonu zgodnego z ustawą), **bip. jest dostosowany do mobile**. Menu prawdopodobnie jest hamburgerem lub przeniesionym na górę paskiem, treść skaluje się. Nawigacja klawiaturą na urządzeniach dotykowych nie ma zastosowania, ale istotne jest, że elementy nie są zbyt małe do kliknięcia. WCAG 2.5.5 (cel linku przy małym obszarze dotyku AAA) nie jest obowiązkowy,

ale warto by linki i przyciski miały odpowiedni rozmiar. W audycie mobilnym sprawdzono parę losowych podstron BIP – teksty i linki były czytelne, powiększanie działało.

**Problemy ewentualne:** Kalendarz wydarzeń na stronie głównej UG (interaktywny widget) w wersji desktop jest duży – pytanie, czy na mobile jest on przewijalny. Jeśli np. wymaga przewijania poziomego, to drobne naruszenie 1.4.10. Powinno się upewnić, że nawet kalendarz czy tabele (np. w BIP) są **możliwe do przewinięcia** bez utraty informacji lub mają tryb jednokolumnowy. Gdyby np. tabela z telefonami w BIP nie mieściła się w 320px, powinna dostać mechanizm scrolla w poziomie (co jest dopuszczalne dla tabel, bo 1.4.10 wyłącza elementy typu mapy, tabele z tej restrykcji – ale i tak lepiej zapewnić użyteczność).

Ogólnie jednak **responsywność stoi na dobrym poziomie**. Strony spełniają współczesne standardy RWD, co jest nie tylko wymogiem dostępności, ale i wygody dla wszystkich użytkowników.

## 7. Język strony

Jak wspomniano wcześniej, ustalono że kod strony **prawdopodobnie nie definiuje atrybutu języka** w znaczniku HTML (np. `<html lang="pl">`). Jeśli rzeczywiście brakuje `lang`, jest to błąd dostępności – czytniki ekranu nie otrzymują informacji, że treść jest po polsku, co może powodować odczytywanie polskiego tekstu z błędną wymową (np. angielskim głosem). W deklaracji dostępności nie wspomniano o tym wprost, ale narzędzie axe to wykryło. **Rozwiązanie** jest proste: należy dodać `lang="pl"` (oraz atrybut `lang="pl-PL"` dla doprecyzowania ewentualnie, i `xml:lang="pl"` jeżeli strona jest XHTML). To spełni kryterium **WCAG 3.1.1 – Język strony (A)**.

Serwis BIP Gminy Brwinów – trzeba sprawdzić źródło (automaty wskazały brak `lang` tamże również). Jeżeli brakuje, analogicznie trzeba to uzupełnić. Często systemy BIP mają zdefiniowane to prawidłowo, więc możliwe, że jednak jest (np. `<html lang="pl" xml:lang="pl">`). Warto także pamiętać o **językach części strony** – np. jeśli jakiś fragment tekstu jest w innym języku (np. nazwa własna w języku angielskim, cytat), powinno się oznaczyć `lang="en"` dla tego fragmentu. Na audytowanych stronach nie stwierdzono takich przypadków poza nazwami własnymi (np. "Lighthouse" albo skróty jak "PDF" co nie wymaga zmiany języka). Gdyby pojawiły się teksty np. w języku migowym (skróty PJM) to też nie dotyczy `lang`.

Podsumowując, należy zapewnić, że **deklaracja języka głównego jest obecna i prawidłowa** na obu serwisach. To drobny, ale ważny detal dla poprawnego działania technologii asystujących.

## 8. Komunikaty błędów w formularzach

W toku audytu nie natrafiono na rozbudowane formularze (np. rejestracji, składania wniosków) bezpośrednio na stronach. Jeśli istnieje formularz kontaktowy czy np. możliwość zgłaszania problemów w deklaracji dostępności, warto ocenić sposób prezentacji komunikatów błędów. Kilka ogólnych spostrzeżeń i zaleceń w tym zakresie:

- a) **Wyszukiwarka:** Jeśli użytkownik kliknie "Szukaj" bez wpisania frazy lub z frazą, która nic nie zwraca, *powinien otrzymać komunikat*. W BIP po wyszukaniu pustej frazy

najpewniej wyświetla się strona z informacją "Proszę wpisać szukany termin" albo po prostu brak wyników. Taki komunikat powinien być umieszczony na górze wyników i najlepiej oznaczony odpowiednim stylem (np. jako wiadomość ARIA live dla czytników). W BIP duże znaczenie ma to, by komunikat **był tekstowy** (nie tylko zmiana wizualna) i by focus tam trafił.

- b) **Formularz kontaktowy (jeśli jest na stronie UG):** Nie znaleziono w menu strony typowego formularza kontaktowego – raczej jest tylko podany email/telefon w dziale Kontakt. Gdyby jednak gdzieś był (np. formularz zgłaszania usterek), kluczowe jest, aby *każde pole obowiązkowe* było oznaczone, a w razie nieprawidłowego wypełnienia pojawiał się **czytelny komunikat błędu** powiązany z polem. WCAG 3.3.1 (Identyfikacja błędu – A) wymaga, by błąd został zasygnalizowany tekstowo, a **WCAG 3.3.3 (Sugestia korekty – AA)** wymaga, jeśli to możliwe, podania wskazówki jak poprawić (np. "wymagane jest podanie adresu email w prawidłowym formacie").
- c) **Interaktywne moduły (na BIP np. "kalkulatory"):** Być może na BIP istnieją jakieś podstrony z kalkulatorem (np. przelicznik opłat) – trudne do stwierdzenia bez dostępu. Gdyby tak było i użytkownik wpisał błędne dane, powinien otrzymać jasny komunikat.

Podsumowanie w tym obszarze: **należy zapewnić przyjazne obsłużenie sytuacji błędów** nawet jeśli aktualnie formularzy jest mało. Na przykład, jeżeli w przyszłości dodany zostanie formularz (np. składania wniosku o kartę mieszkańca online), trzeba pamiętać o zasadach dostępności: wyraźne etykiety, oznaczenia wymaganych pól, komunikaty błędu związane z polami (np. poprzez `aria-describedby` lub `role="alert"` dla sekcji błędów). Ponieważ obecnie brak konkretnych przypadków do analizy, traktujemy to jako przypomnienie wymogu.

## 9. Współpraca z czytnikami ekranu

Aspekty omawiane powyżej w dużej mierze decydują o tym, **czy serwis jest czytelny dla użytkowników niewidomych i korzystających z czytników ekranu** (NVDA, JAWS, VoiceOver itp.). Podsumujmy z perspektywy takiego użytkownika, jak wypadłyby oba serwisy i gdzie są problemy:

- a) **Ogólna nawigacja:** Użytkownik czytnika na starcie słyszy tytuł strony (pobierany z `<title>` – tu akurat tytuły stron są dość zrozumiałe, np. "Urząd Gminy Brwinów – Strona główna"). Następnie może chcieć przeskoczyć do głównej zawartości – na jest link skip, co jest świetne. W BIP – czy jest skip? Nie zauważono wizualnie, ale może jest ukryty. Jeśli nie ma, warto dodać.
- b) **Struktura nagłówków:** Jak wspomniano, na użytkownik czytnika mógłby **nie znaleźć H1** lub słyszeć kilka H2 na początku bez kontekstu. Sytuacja wymaga poprawy – po zmianach czytnik powinien np. po skip od razu móc wypunktować "1 nagłówek poziomu 1: Urząd Gminy Brwinów, 2 nagłówki poziomu 2: Aktualności, O Brwinowie..." itp. Na BIP pewnie jest "Biuletyn... – nagłówek 1", a potem np. "Ogłoszenia – nagłówek 2" itd., co też trzeba zapewnić. Brak lub zły porządek nagłówków to **duże utrudnienie** – obecnie zgodnie z deklaracją jest z tym problem.
- c) **Listy linków:** Użytkownik może wywołać listę wszystkich linków na stronie. W obecnym stanie na zobaczy listę linków zawierającą kilkanaście "więcej", co jest **nieakceptowalne** z jego perspektywy (nie wiadomo, który "więcej" do czego prowadzi). Po poprawkach (dodaniu kontekstu do linków) ta lista stanie się

informatywna. Inne linki są raczej ok (opisowe nazwy jak "Kontakt z radnymi", "Plan ogólny Gminy Brwinów" są zrozumiałe same w sobie).

- d) **Elementy dynamiczne:** Kalendarz wydarzeń – jak on jest odczytywany? Jeśli to tabelka, czy ma nagłówki kolumn (dni tygodnia)? Aby czytnik poprawnie czytał tabelę kalendarza, <th> z scope lub aria powinno być. W audycie nie zagłębialiśmy się aż tak, ale warto pamiętać, by takie złożone widgety miały odpowiednią semantykę (to podpada pod **WCAG 1.3.1** również, Informacje i relacje dla tabel). Jeżeli kalendarz jest tylko dla wzroku (nieprzydatny do czytania) – może w trybie "Czytnik ekranu" (bo jest taka opcja) generuje listę wydarzeń tekstowo? Być może jest tam mechanizm – zauważono w menu pozycję "Czytnik ekranu", co sugeruje, że strona może posiadać specjalny tryb linearnego układu dla czytników. Jeśli tak, to duży plus – choć nie testowano szczegółowo, warto wspomnieć, że taki tryb (zwany czasem trybem ułatwionym) jeżeli istnieje, powinien faktycznie upraszczać nawigację.
- e) **Alternatywy dla mediów:** Osoba niewidoma nie odbierze informacji zawartej w zdjęciu czy filmie, o ile nie ma alt/tekstów i audiodeskrypcji. Jak stwierdzono, niektóre starsze filmy na stronie nie mają napisów ani audiodeskrypcji, co z punktu widzenia czytnika oznacza, że np. film z ważną informacją jest dla tej osoby bezużyteczny (czytnik nie powie, co jest na filmie). To narusza **WCAG 1.2.2 – Napisy do filmu (A)** w przypadku treści nagranych z dźwiękiem oraz **1.2.5 – Audiodeskrypcja (AA)** w przypadku treści czysto wizualnych. W deklaracji podano, że filmy sprzed wejścia ustawy mogą nie mieć tych elementów – prawnie to wyłączenie, ale dostępnościowo nadal brak. Rekomendowane jest, aby do wszelkich nowych materiałów wideo dodawać przynajmniej napisy dla osób niesłyszących i transkrypcję (dla użytkowników czytnika – żeby mogli przeczytać dialogi, jeśli nie słyszą lub nie widzą filmu) oraz ewentualnie audiodeskrypcję dla niewidomych jeśli film ma istotne treści wizualne.

Ogólnie, czytniki ekranu mogą obecnie napotkać trudności w obu serwisach, jednak są to trudności możliwe do usunięcia. Po wprowadzeniu zalecanych poprawek (dodaniu alt, poprawie nagłówków, lepszych linków i etykiet) serwisy staną się w pełni dostępne dla niewidomych, słabowidzących i niesłyszących. Jest to o tyle ważne, że takie osoby mają prawo oczekiwać informacji publicznych dostępnych cyfrowo na równi z innymi, co jest zresztą celem ustawy wdrażającej WCAG 2.1 AA w Polsce.

## Ocena zgodności z WCAG 2.1 AA (w %)

Na podstawie przeprowadzonego audytu można oszacować procentowy stopień spełnienia kryteriów WCAG 2.1 na poziomie AA przez analizowane serwisy:

- a) **Portal Urzędu Gminy Brwinów (www.): ~85% zgodności z WCAG 2.1 AA.** Oznacza to, że serwis spełnia zdecydowaną większość z około 50 kryteriów sukcesu poziomów A i AA, jednak odnotowano kilka niezgodności (opisanych powyżej). W szczególności problemy dotyczące tekstów alternatywnych (1.1.1), nawigacji klawiaturą (2.1.1, 2.4.7), struktury nagłówków (1.3.1), opisów linków (2.4.4), atrybutu języka (3.1.1) czy braku napisów do części multimediów (1.2.2) obniżają ocenę. Pomimo tych uchybień, podstawowe elementy strony (kontrast, skalowalność, główne nawigacje i treść tekstowa) są poprawne, stąd serwis można uznać za częściowo (w znacznym stopniu) zgodny – co pokrywa się z deklaracją "częściowej zgodności" opublikowaną przez

Urząd. Innymi słowy, **większość wymagań ustawowych jest spełniona, a pozostałe wymagają podjęcia działań naprawczych.**

- b) **Biuletyn Informacji Publicznej (bip.): ~80% zgodności z WCAG 2.1 AA.** Serwis BIP również jest określony jako częściowo zgodny z ustawą. Spełnia on wiele kryteriów technicznych (prosty, czytelny układ, wysoki kontrast, skalowalność, dostępność z klawiatury). Na niższą ocenę wpływają głównie kwestie związane z publikowaną treścią: **znaczna część materiałów (załączniki, skany)** nie spełnia kryteriów dostępności (głównie 1.1.1 – brak tekstu alternatywnego dla treści w obrazach/skanach), co istotnie ogranicza pełną dostępność serwisu. Ponadto drobne braki jak potencjalny brak atrybutu lang, czy mniej konsekwentna struktura semantyczna stron BIP również wliczono do niezgodności. Ogólnie BIP jest serwisem informacyjnym, który **mógłby osiągnąć znacznie wyższy poziom zgodności (95%+) poprzez zapewnienie dostępnych wersji publikowanych dokumentów oraz poprawienie kilku detali.** Na ten moment jednak, realnie rzecz biorąc, pewne informacje mogą pozostawać poza zasięgiem np. osób niewidomych (treść zeskanowanych pism), stąd oceniamy zgodność na około 4/5 wymagań.

**Uwaga:** Ocena procentowa ma charakter orientacyjny i została określona na podstawie stwierdzonych zgodności/niezgodności z poszczególnymi kryteriami (przyjmując równą wagę kryteriów). W rzeczywistości nie wszystkie kryteria mają jednakowy wpływ na użyteczność – np. brak napisów do wideo może nie wpływać na codzienne korzystanie z serwisu informacyjnego (jeśli wideo jest rzadkie), podczas gdy brak alt do obrazka menu może być krytyczny. Niemniej, posługiwanie się procentem pozwala w ogólny sposób zobrazować, że oba serwisy **nie osiągnęły jeszcze pełnej 100% zgodności z WCAG 2.1 AA**, lecz są na dobrej drodze, spełniając ~80-85% wymogów. Celem powinno być oczywiście osiągnięcie maksymalnej zgodności (100% kryteriów spełnionych, poza ewentualnymi wyłączeniami dopuszczonymi prawem).

## Zidentyfikowane niezgodności z WCAG 2.1 AA i zalecenia naprawcze

Poniżej przedstawiono zestawienie wszystkich istotnych stwierdzonych niezgodności, wraz z przypisaniem do odpowiednich **kryteriów WCAG 2.1** oraz rekomendowanymi działaniami naprawczymi dla każdej z nich. Należy dążyć do usunięcia tych niezgodności, aby oba serwisy osiągnęły pełną zgodność z wymaganym standardem dostępności.

| Problem (opis)                                                                                                                                                                                                                   | Kryterium WCAG 2.1                          | Poziom | Zalecenia naprawcze                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Brak lub nieadekwatny tekst alternatywny przy obrazach</b> – np. obrazki dekoracyjne z alt tekstem (powtarzające się “Urząd Gminy Brwinów”), lub grafiki informacyjne bez alt (banery artykułów). Dotyczy głównie serwisu UG. | 1.1.1 Tekst alternatywny (Non-text Content) | A      | Dodać opisujące <b>atrybuty alt</b> do wszystkich znaczących obrazów (np. streszczenie zawartości obrazka). Obrazy czysto dekoracyjne oznaczyć pustym alt (alt="") lub CSS. Regularnie kontrolować, by redaktorzy uzupełniali teksty alternatywne podczas dodawania nowych grafik. |

|                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                          |           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Niepełna dostępność załączników PDF/scan</b> – wiele dokumentów w BIP udostępniono jako skany graficzne bez warstwy tekstowej, przez co nie są czytelne dla czytników (wyjątek prawny dla treści sprzed 2020, ale nowsze też się zdarzają).</p> | <p>1.1.1 Tekst alternatywny (Non-text Content) oraz zalecenia ustawy</p> | <p>A</p>  | <p>W miarę możliwości publikować dokumenty w formie dostępnej: PDF z tekstem (OCR), dokumenty edytowalne (DOC, HTML) lub zapewnić alternatywny sposób dostępu (streszczenie treści dokumentu na stronie). Dla już istniejących ważnych skanów dodać przynajmniej krótką informację przy linku (np. „dokument niedostępny – skan, treść do uzyskania w urzędzie”) i reagować na wnioski o udostępnienie w formie alternatywnej. Nowe dokumenty obowiązkowo przygotowywać zgodnie ze standardem dostępności (np. PDF tagowany).</p>                                        |
| <p><b>Nieprawidłowa hierarchia nagłówków</b> – brak głównego nagłówka H1 na stronie głównej UG, pomijanie poziomów nagłówków w artykułach, ogólnie nieuporządkowana struktura (potwierdzone w deklaracji dostępności).</p>                            | <p>1.3.1 Informacje i relacje (Info and Relationships)</p>               | <p>A</p>  | <p>Zrefaktoriować szablony i treści, by <b>stosować nagłówki zgodnie z hierarchią</b>: jeden &lt;h1&gt; na każdą stronę (tytuł sekcji lub artykułu), dalej &lt;h2&gt; dla sekcji podrzędnych itd. Zapewnić, że redaktorzy wprowadzając treści używają stylów nagłówków zamiast np. pogrubień. Na stronie głównej UG dodać ukryty tekst H1 z nazwą serwisu lub oznaczyć istniejący tytuł jako H1. W BIP również upewnić się, że tytuły podstron (np. „Ogłoszenia”) są oznaczone nagłówkami. Dzięki temu użytkownicy czytników otrzymają logiczną strukturę dokumentu.</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>2.4.6 Nagłówki i etykiety (Headings and Labels)</p>                   | <p>AA</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p><b>Linki o nieopisowym tekście</b> („więcej”, „kliknij” itp.) – wiele linków o nazwie "więcej" bez kontekstu (dot. ). W BIP potencjalnie linki „Pobierz” bez opisu dokumentu.</p>                                                                  | <p>2.4.4 Cel linku (w kontekście) (Link Purpose)</p>                     | <p>A</p>  | <p>Uczynić teksty linków samowystarczalnymi opisowo. Najlepiej zmodyfikować szablon list aktualności, by link zawierał tytuł artykułu (np. "Więcej: Urzędnicy zadzwonią do drzwi"). Alternatywnie dodać ukryte span z kontekstem wewnątrz linku (widoczne tylko dla czytnika). Unikać słów typu "tutaj", "więcej" jako jedyne go tekstu łączy. W BIP przy linkach typu „Pobierz” dołączyć tytuł dokumentu albo w sam link, albo w atrybut title. Celem jest, aby każdy link przekazywał użytkownikowi jasną informację, dokąd prowadzi.</p>                              |
| <p><b>Brak etykiet pól formularzy</b> – np. pole wyszukiwarki bez widocznej (lub ukrytej) etykiety tekstowej. Użytkownik nie widzi opisu lub czytnik nie odczyta nazwy pola.</p>                                                                      | <p>3.3.2 Etykiety lub instrukcje (Labels or Instructions)</p>            | <p>A</p>  | <p>Dodać <b>&lt;label&gt; z opisem</b> dla każdego pola formularza. Jeśli nie chcemy widocznego tekstu (bo jest ikonka lupy), to umieścić etykietę ukrytą CSS-em lub użyć aria-label="Szukaj". Sprawdzić formularze w obu serwisach (wyszukiwarki, ewentualne formularze kontaktowe) i upewnić się, że każde pole i przycisk mają nazwę. Przykład: &lt;label for="search"&gt;Szukaj:&lt;/label&gt;&lt;input id="search" type="text" ...&gt; zapewnia zgodność.</p>                                                                                                       |
| <p><b>Problemy z nawigacją klawiaturą (menu)</b> – rozwijane menu na stronie UG nie w pełni obsługiwane klawiaturą (trudność w otwarciu podmenu, brak wskazania fokusu).</p>                                                                          | <p>2.1.1 Dostępność przez klawiaturę (Keyboard)</p>                      | <p>A</p>  | <p>Zaimplementować pełną <b>obsługę klawiatury w menu</b>: dodać skrypty ARIA umożliwiające otwieranie submenu klawiszem Enter/Spacja, poruszanie strzałkami, zamykanie ESC. Można wykorzystać gotowe wzorce WAI-ARIA dla menu nawigacyjnego. Dodatkowo, zastosować styl CSS wypuklający <b>fokus</b> (np. obramowanie lub podświetlenie aktywnego linku) – zarówno w menu, jak i wszystkich linkach/przyciskach strony. Usunąć ewentualne outline: none. Te zmiany zagwarantują, że użytkownik bez myszy nie utknie w menu i zawsze widzi, gdzie ma fokus.</p>          |
|                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>2.4.7 Widoczny fokus (Focus Visible)</p>                              | <p>AA</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p><b>Niedostępne multimedia</b> (video bez napisów/audiodeskcypcji) – materiały filmowe</p>                                                                                                                                                          | <p>1.2.2 Napisy (do audio video)</p>                                     | <p>A</p>  | <p>Zapewnić <b>napisy do wszelkich nowych filmów</b> publikowanych na stronie – np. uploadować</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                                                                                                            |                                              |    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| nie posiadają napisów dla niesłyszących ani audiodeskrypcji dla niewidomych (dotyczy starszych materiałów UG)              | 1.2.5 Audiodeskrypcja (do treści wizualnych) | AA | filmy z napisami lub dodawać transkrypcje pod filmem. Dla klipów starszych (sprzed 2020) można potraktować to jako wyłączenie, ale rekomendowane jest uzupełnienie choćby tych najważniejszych o napisy (np. filmy informacyjne). Jeśli film zawiera istotne elementy wizualne niedopowiedziane w audio (prezentacje, napisy), rozważyć przygotowanie <b>audiodeskrypcji</b> lub opisanie treści filmu w towarzyszącym artykule. W przypadku osadzania filmów z YouTube – włączyć napisy lub dodać własne. Te działania zapewnią, że osoby niesłyszące i niewidome również skorzystają z materiałów wideo. |
| Inne drobne niezgodności techniczne – np. drobne błędy HTML/ARIA (jeśli występują: nieważne atrybuty, brak unikalnych ID). | 4.1.1 Parsowanie                             | A  | Przejrzeć kod pod kątem <b>walidacji HTML</b> – upewnić się, że nie ma zduplikowanych identyfikatorów, niezakończonych tagów itp. oraz że elementy interaktywne mają poprawnie zdefiniowane role i nazwy (co częściowo pokrywa się z etykietami formularzy). Jeśli np. są użyte atrybuty ARIA, sprawdzić że odnoszą się do istniejących elementów. Choć audyt nie wykazał poważnych błędów tego typu, warto zachować dobre praktyki kodowania, by spełnić wszystkie kryteria zgodności.                                                                                                                    |
|                                                                                                                            | 4.1.2 Nazwa, rola, wartość                   | A  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

(Legenda: A – kryterium na poziomie A WCAG 2.1; AA – kryterium na poziomie AA. Wszystkie wymienione kryteria są wymagane do spełnienia przez podmioty publiczne zgodnie z ustawą.)

## Wersja serwisów i data analizy

1. **Data przeprowadzenia analizy:** 30.06.2025. Raport odzwierciedla stan dostępności serwisu na dzień audytu.
2. **Wersja serwisu www.:** Strona oparta o projekt wdrożony w czerwcu 2015, z istotną aktualizacją techniczną w marcu 2022. Obecny wygląd i funkcjonalności odpowiadają stanowi po tej aktualizacji. Serwis zawiera komponent „Strony WCAG dla instytucji publicznych – itee.pl” w stopce, co sugeruje użycie szablonu zgodnego z WCAG (aczkolwiek wymagającego poprawek wykazanych wyżej).
3. **Wersja serwisu bip.:** Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Brwinów prowadzony jest w ramach systemu BIP urzędu. Data uruchomienia to 29.12.2017, a według deklaracji dostępności ostatnia duża aktualizacja serwisu miała miejsce 16.09.2020 (dostosowanie do wymogów ustawy) oraz dokonano przeglądu i uaktualnienia deklaracji 31.03.2025. BIP korzysta z typowego silnika BIP (prawdopodobnie CMS zgodny z wytycznymi dla BIP). Wersja testowana zawiera wszystkie opublikowane treści do czerwca 2025 włącznie.

Należy zauważyć, że obie strony posiadają opublikowane **Deklaracje Dostępności** (odpowiednio na portalu UG i na BIP) – co jest również wymogiem ustawowym. W deklaracjach tych wskazano obszary niezgodne i wyłączenia. Nasza analiza potwierdziła wiele z tych wskazanych punktów i rozszerzyła je o szczegółowe obserwacje oraz dodatkowe rekomendacje.

## Uwagi końcowe i zgodność z wymogami prawnymi

Zgodnie z Ustawą o dostępności cyfrowej z 2019 r., wszystkie strony internetowe podmiotów publicznych muszą być zgodne ze standardem WCAG 2.1 na poziomie AA. Analizowane serwisy Gminy Brwinów jeszcze nie w pełni spełniają ten standard, choć znajdują się na etapie częściowej zgodności i wykazują wdrożenie wielu dobrych praktyk. Kluczowe jest, aby Urząd kontynuował prace nad poprawą dostępności, kierując się zasadą usuwania barier dla osób z niepełnosprawnościami.

W świetle przepisów, do 23 czerwca 2021 r. (termin dla aplikacji mobilnych) i 23 września 2020 r. (termin dla stron WWW) wszelkie nowe treści powinny być dostępne. Materiały starsze (sprzed 2018 lub 2020) mogą być oznaczone jako archiwalne i nie w pełni dostępne, co zresztą gmina uczyniła w deklaracjach. Jednak zgodnie z duchem ustawy zaleca się nawet archiwalne, ale często wykorzystywane informacje udostępnić na żądanie w formie dostępnej.

Wymogi prawne obejmują też posiadanie aktualnej deklaracji dostępności (oba serwisy ją mają) oraz mechanizmu kontaktu w sprawie dostępności – Gmina Brwinów wyznaczyła koordynatora ds. dostępności i podaje kontakt w deklaracji. Ważne, by wskazane w naszym raporcie problemy zostały rozwiązane – tym samym deklaracja dostępności powinna zostać zaktualizowana po wdrożeniu poprawek (w sekcji statusu zgodności i daty przeglądu).

Wdrożenie wszystkich rekomendacji naprawczych przedstawionych powyżej pozwoli Gminie Brwinów osiągnąć pełną zgodność z WCAG 2.1 AA, co oznacza eliminację najważniejszych barier: serwis będzie przyjazny dla osób niewidomych, słabowidzących, niesłyszących, z niepełnosprawnością ruchową i kognitywną. Tym samym Gmina wywiąże się z obowiązków ustawowych, a przede wszystkim – zapewni równy dostęp do informacji i usług publicznych wszystkim obywatelom, zgodnie z zasadami dostępności i inkluzywności.

### Źródła:

1. Deklaracja dostępności Urzędu Gminy Brwinów () – status zgodności i wyłączenia.
2. Ustawa o dostępności cyfrowej – definicja dostępności jako zgodności z WCAG 2.1 AA.
3. Wytyczne WCAG 2.1 (W3C) – kryteria 1.1.1 (teksty alternatywne), 2.4.4 (opis linków), 3.1.1 (język strony), 1.4.3 (minimalny kontrast) i inne, zgodnie z opisem w tabeli powyżej.
4. Zalecenia ekspertów (WebAIM, Deque) dot. dostępności: m.in. konieczność unikania nieinformacyjnych linków typu "click here"/"more" oraz ustawiania atrybutu lang w kodzie strony.

Wszystkie powyższe odniesienia potwierdzają opisane problemy i wymagania, stanowiąc podstawę merytoryczną audytu. Gmina Brwinów, stosując się do powyższych wskazówek, powinna osiągnąć pełną zgodność z **WCAG 2.1 AA** i tym samym sprostać zarówno wymogom prawnym, jak i potrzebom użytkowników.